

De Lofoten zijn te mooi

Niet alleen Barcelona, Amsterdam of de Balearen hebben last van te veel toeristen. Ook de niet bepaald centraal gelegen Lofoten, een magnifieke Noorse eilandengroep, krijgt de massa niet meer verwerkt. 'Mag dat iglo-tentje van het kerkhof af, alstublieft?'

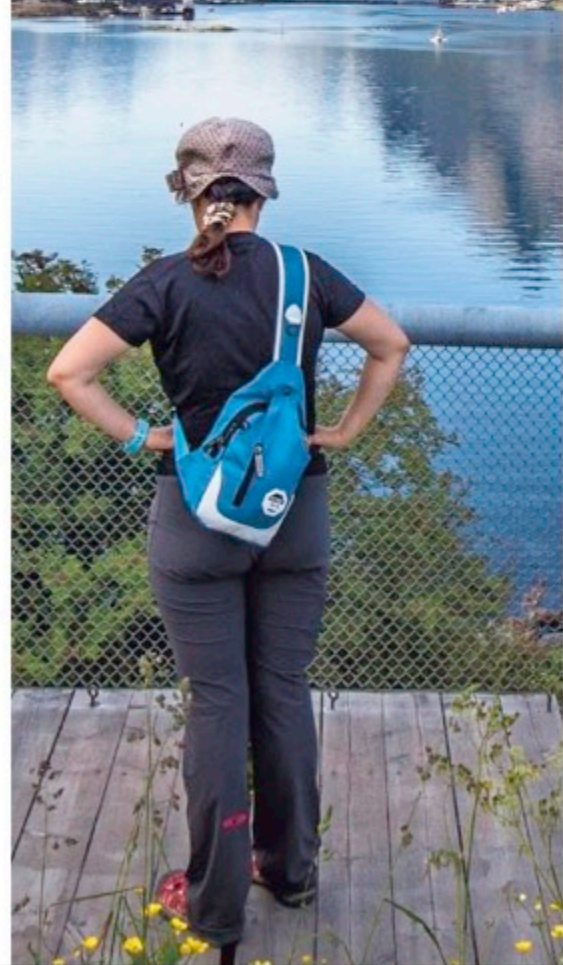
ERIC FOKKE

Het is wel te begrijpen dat er zoveel mensen komen, de eilanden zijn weergaloos mooi. De Lofoten liggen zo'n 200 kilometer boven de poolcirkel en bestaan grotendeels uit steile granieten bergen die vanuit een turkooizen zee omhoogschieten. Aan hun voeten vele witte stranden en strandjes, op de pieken ook in de zomer nog wat vlekken sneeuw. Kenmerkend voor de Lofoten, half zo groot als de provincie Limburg, met 25.000 bewoners, is een zalige kleinschaligheid. De dorpjes met hun houten huisjes die soms op rotsen in het water staan, zijn snoepjes. De E10 – jawel, een heuse internationale wegverbinding – wordt hier uiteindelijk één baan breed.

In de zomer schijnt de zon 24 uur per dag en in de winter danst het magische noorderlicht boven een majestueus wit berglandschap.

National Geographic Traveler plaatste de Lofoten ooit op de derde plek van mooiste eilanden ter wereld. Iedere foto die hier geschoten wordt, is een uithangbord voor de Lofoten als vakantiebestemming. En er staan heel wat foto's op Facebook en Instagram.

Dus stromen de toeristen toe. Vorig jaar ongeveer een miljoen en dit jaar vast weer meer. Dat geeft problemen. De lokale krant *Lofotposten* bericht er dagelijks over. Deze zomer plaatsten kampeers hun tenten op het kunstgrasveld van de voetbalvereniging in Henningsvaer. Met weerzin zien bewoners soms ook tenten op begraafplaatsen. Als de kampeers daar op worden aangesproken, reageren ze niet altijd even fijnzinnig. Bij vrijwel iedere begraafplaats en kerk staat nu een bord met 'No camping'. Zou niet nodig moeten zijn, vinden de eilanders, maar zelfs verbodsborden helpen niet. Het drinkwater van het uiterst populaire dorpje Reine komt uit een meer in de bergen. →

Uitzicht over Reine, de plek die de Lofoten wereldberoemd maakte. © ERIC FOKKE

Ondanks borden die melden dat dit drinkwater is en kamperen niet is toegestaan, werden deze zomer zes tenten ontdekt en lag het wc-papier op de oevers. Nu is de hele heuvel waarachter het meer ligt volgestouwd met borden 'No camping' en is over de hele lengte van de heuvelrug een rood-wit lint gespannen.

Noren koesteren het 'allemansrecht', het gewoonterrecht om ook particuliere grond te betreden om van de natuur te genieten en een tent op te zetten.

Veel toeristen weten daar echter niet mee om te gaan en denken dat ze overal kunnen gaan en staan. Duizenden zijn op zoek naar een plekje. Soms georganiseerd. Dan bezetten groepen van dertig, veertig mensen de stranden met tenten en doen overal hun behoefte. De smalle weggetjes naar de populaire stranden staan tijdens warme zomerdagen links en rechts vol met auto's, ondanks de borden 'Verboden te parkeren'. Veel toeristen laten zich na een reis van duizenden

kilometers nergens door stoppen en van parkeerdiscipline bij Noren zelf is sowieso al weinig sprake. Brandweerwagens en ambulances kunnen er niet of amper langs.

Als ook nog eens de cruiseschepen aanmeren – zo'n tachtig dit jaar – met tot 3.000 mensen aan boord en af en toe met twee of drie tegelijk, wordt de chaos compleet. Honderden toeristen stappen dan in tientallen bussen om de eilanden te bewonderen. Natuurlijk willen ze allemaal hoogtepunten als Nusfjord, Henningsvaer en Reine zien, waar het verkeer soms volledig vastloopt. Veel eilanders houden hun hart vast: waar ein-

digd dit? Zij noemen Amsterdam en Barcelona als voorbeelden waar de authenticiteit en leefbaarheid door het toerisme achteruitgaat. Of Venetië – daar storten mensen zich in het water voor de cruiseschepen om ze tegen te houden, beweert iemand in de krant. Geen aan te bevelen actie voor de Lofoten overigens, met een zomerse watertemperatuur van slechts 10 graden.

Lokale overheden en autoriteiten lijken verlamd. Al jaren klinkt de roep om meer openbare toiletten en vuilnisbakken, maar ze komen er maar mondjesmaat bij. Noorse molens malen traag. Voordat ergens een verbodsbord geplaatst kan worden, zijn er maanden, zo niet jaren verstreken. Politie is zeldzaam op de eilanden en in de zomertijd vermoedelijk nog eens extra omdat het dan vakantie is, ook voor agenten.

De prioriteit ligt bovendien lang niet altijd bij het in goede banen leiden van de toeristenstroom. Vorige zomer kregen actievoerders die een walvisjager hadden gehinderd alle aandacht. Tegelijkertijd was het vele dagen volkomen chaos rond Haukland, ooit uitgeroepen tot mooiste strand van Noorwegen en dus een hit onder bezoekers.

Slechts af en toe en alleen als het echt de spigaten uitloopt, schrijft de politie parkeerboetes uit. Bij Hauklandstrand vermeldt het informatiebord al jaren 'No camping'. Altijd staan er tenten en campers en nooit wordt er opgetreden. Waarom, dat stond onlangs in de lokale krant. Volgens de burgemeester had de gemeente nooit de intentie om tenten te verbieden.

De burgemeester gaat dat probleem nu oplossen. Voor 4.000 euro komen er nieuwe borden, zonder 'No camping' en het vriendelijke verzoek niet al te ruim te parkeren zodat meer mensen hun auto kwijt kunnen. Een woordvoerder van de provincie getuigt van een haast aandoenlijke naïviteit als ze zegt dat daarmee de capaciteit van de parkeerterreinen en de toegankelijkheid van het strand worden vergroot.

Het gevolg laat zich echter raden: er komen nog meer tenten en campers en nog minder ruimte voor dagjesmensen die dus langs de weg parkeren. Dierenleven en landschap lijden onder de bezoekersstroom. Er ligt vaker een dode otter op de weg. Otters vissen in zee, maar slapen in holen in de bergen. De steeds drukker weggen staan als een cirkelzaag tussen eettafel en slaapverblijf. Orka's die in de zomer dicht onder de kust op zalm en makreel jagen, worden lastiggevallend door mensen in bootjes. Dit jaar kregen ook waterscooters vrij spel en scheuren met hoge snelheden langs de kust. Aan strandjes waar tot een paar jaar geleden nog visdiefjes en noordse sterns broedden, staan nu tentjes en laten mensen honden uit.

Kvalvika is een parel van een strand dat bezoekers na een wandeling met enig klimwerk na twee kilometer bereiken. Dat strand is de laat-

ste paar jaar ontdekt door de massa en werd vorig jaar door zo'n 200.000 mensen bezocht. Wat ooit een leuk smal wandelpadje was, veranderde in een soms tientallen meters brede modderbaan.

Het pad op Reinebringen, een steile berg die vanaf de top een fenomenaal uitzicht geeft over Reine en omgeving, is volledig uitgesleten. De kans dat je een kei op je kop krijgt die een voorganger lostrapt, is zeer groot. Voor een derde deel van de klim hebben ingehuurd sherpas een soort trap van rotsblokken gemaakt, maar toen was het geld op. Nu staan er waarschuwborden en wordt mensen ontraden naar boven te gaan omdat het gevaarlijk is. Desondanks gingen alleen al tussen 21 juni en 17 juli 3.350 mensen omhoog, 1.500 meer dan vorig jaar.

Verdubbelde veerdiensten

Het is zeker niet alleen maar ongeluk dat het toerisme de eilandengroep Lofoten brengt. Integendeel. De kassa rinkelt als nooit tevoren en de bezoekers zorgen voor veel werkgelegenheid. Ook het wintertoerisme explodeert met een toename van enkele tientallen procenten per jaar, dus de bezoekers worden meer over het jaar uitgesmeerd.

De verwachting is dat de komende tientallen jaren nog veel meer mensen de Lofoten willen bezoeken. Het ene eiland is succesvoller dan het andere met het treffen van maatregelen en er zijn enkele bemoedigende burgerinitiatieven.

De discussie waar de grenzen liggen, wordt vaker gevoerd, maar de inzichten lopen uiteen. Volgens de burgemeester van het ene eiland is de maat vol, volgens een andere kunnen er nog heel wat zielen bij. Of bredere wegen en nieuwe parkeerterreinen bij de populaire locaties bijdragen aan de leefbaarheid, is zeer de vraag. Die dorpjes en stranden zijn vaak nu al vol en worden zelf niet groter.

De suggestie van een Amerikaanse expert in toerisme om een quotum in te voeren voor toeristen, pikt niemand op. De veerdiensten met het vasteland worden in de zomertijd verdubbeld. Een enkeling suggereert een aanpassing van het allemansrecht voor de Lofoten, maar dat is in Noorwegen vloeken in de kerk. Impact op dierenleven legt vrijwel geen gewicht in de schaal.

Waar iedereen het over eens is, is dat er meer steun van de regering moet komen. Gemeentegeld dat nu naar aanleg en onderhoud van voorzieningen voor toeristen gaat, kan niet in scholen, ouderenzorg en ziekenhuizen worden gestoken. Het ontbreekt de 25.000 inwoners aan middelen om een miljoen toeristen in de watten te leggen. Een verzoek bij de regering om toeristenbelasting in te voeren en de opbrengst specifiek aan te wenden, is afgewezen. De politici in het verre Oslo vinden Noorwegen al duur genoeg voor toeristen en willen het niet ontmoedigen. Dus wordt nu her en der een vorm van betaald parkeren ingevoerd, maar veel toezicht is er niet.

Nog een paar weken en de zomerse hectic is voorbij. Tijd en rust voor de betrokkenen om na te denken hoe het de komende decennia voor iedereen leuk blijft op de eilanden.

Wandelaars gaan richting Reinebringen. Volgens de gemeente is het onverantwoord de berg te beklimmen, maar daar trekt niemand zich wat van aan. © ERIC FOKKE

De wandeling naar Kvalvika is populair geworden. Een leuk smal padje veranderde vorig jaar in een vele meters breed modderpad. Nu wordt verhanding aangebracht. © ERIC FOKKE

De weg naar Hauklandstrand staat op sommige dagen over de gehele lengte volgeparkeerd. © ERIC FOKKE

Groepen van veertig mensen bezetten de stranden met tenten en doen overal hun behoefte

Bij vrijwel iedere kerk en begraafplaats staan nu verbodsborden tegen kampeers. Dat helpt niet altijd. © ERIC FOKKE

